

ЗАЯВА

Комітету з конституційного права, адміністративного права та прав людини Асоціації правників України щодо тимчасового призупинення участі України у деяких зобов'язаннях за Європейською Конвенцією з прав людини

В останні дні значний суспільний резонанс викликала інформація про звернення нашої держави до Ради Європи щодо уточнення тимчасового призупинення (дерогації) деяких зобов'язань України за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

В зв'язку з цим Комітет з конституційного права, адміністративного права та прав людини Асоціації правників України вважає за доцільне заявити про таке.

Як загалом війна у історичній ретроспективі, так і явні екзистенційні загрози для універсальних цінностей прав людини, викликані міжнародним злочином російської федерації — повномасштабною збройною агресією проти України, об'єктивно зумовлюють необхідність тимчасового відступу демократичного суспільства від деяких зобов'язань за Конвенцією у вищих інтересах загального суспільного блага.

Зважаючи на поточний контекст правового режиму воєнного стану та міжнародні зобов'язання України забезпечувати безпеку своїх громадян і територіальну цілісність, важливо враховувати, що тимчасовий відступ від деяких зобов'язань за міжнародними договорами є виключним, винятковим заходом, який може бути вжитий у виняткових обставинах, коли це необхідно для забезпечення національної безпеки та суспільного ладу.

Таке право і можливість для держави, яка веде справедливую національно-визвольну війну проти зовнішнього агресора, прямо передбачено нормами самої Конвенції (ст. 15), за якою під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом. Аналогічний механізм тимчасового відступу від подібних зобов'язань за Міжнародним

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO **AVELLUM**

 MORIS EVEN MORE **SAYENKO
KHARENKO** **Sokolovskiy
and Partners**

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

 GreenbergTraurig **Linklaters** **WHITE & CASE**

ПАРТНЕРИ

 EVERLEGAL **SLS GROUP**

пактом про громадянські та політичні права 1966 року також передбачений пунктом 4 цього пакту.

Даний механізм вже застосовувався Україною, починаючи з 2015 року, і наразі відображає об'єктивну правозастосовну реальність в нашій державі, що склалась з 24 лютого 2022 року. Проте у суспільній дискусії інколи можна зустріти точку зору, яка цих фактів та об'єктивної реальності не враховує. Таким чином, останні повідомлення про тимчасовий відступ України від деяких зобов'язань за Конвенцією деякими співгромадянами було сприйнято без повного розуміння механізму такого відступу, а інколи і під явним впливом ворожих наративів.

Підкреслимо, норми Конвенції та Міжнародного пакту про громадянські та політичні права прямо передбачають можливість відступу від зобов'язань у випадках надзвичайної суспільної небезпеки або воєнного стану. Безумовно, такий відступ повинен бути обмеженим, пропорційним та тимчасовим, і повинен здійснюватися з урахуванням загальних засад міжнародного права.

Україна неодноразово інформувала Генерального секретаря ООН, що, відповідно до національного законодавства в Україні або в окремих її місцевостях, де запроваджено воєнний стан, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені окремими статтями Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів осіб. Також неодноразово наводився перелік статей Конвенції та протоколів до неї, від яких, у зв'язку із можливим застосуванням вищевказаних заходів, допускається відповідний відступ.

Злочин міжнародної агресії проти України та факт ведення Україною справедливої оборонної війни було неодноразово констатовано Генеральною асамблеєю ООН, Парламентською асамблеєю та Комітетом міністрів Ради Європи, Європейським парламентом та більшістю парламентів світу.

Водночас, зазначені тимчасові обмеження не зумовлюють порушення норм Конституції України, оскільки тимчасово обмежувані права і свободи не містяться у виключному переліку тих прав і свобод, обмеження яких є недопустимим.

Окремо відзначимо, що у черговій останній заяві України про відступ від певних зобов'язань за Конвенцією, поданій 4 квітня 2024 року, що власне і стала предметом суспільного резонансу, обсяг того відступу, який послідовно здійснювався нашою державою з початку повномасштабного вторгнення,

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO ASTERS AVELLUM LCF

 MORIS SAYENKO
KHARENKO Sokolovskiy
and Partners VB'

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

 GreenbergTraurig Linklaters WHITE & CASE

ПАРТНЕРИ

 EVERLEGAL SLS GROUP

було фактично звужено. Це підтверджується тою обставиною, що в зазначеній заяві міститься менший (вужчий) перелік відповідних статей Конвенції, які підлягають дерогації, порівняно з первинною заявою, поданою Україною на початку повномасштабного вторгнення 01 березня 2022 року. **Тобто, незважаючи на складні реалії воєнного стану, наша держава не тільки не розширює коло тих прав і свобод людини, які підлягають обмеженню, а навпаки, звужує його, зменшуючи перелік тих статей Конвенції, від яких здійснюється тимчасовий відступ.**

Комітет з конституційного права, адміністративного права та прав людини Асоціації правників України вважає, що здійснені Україною тимчасові обмеження участі у деяких зобов'язаннях за Конвенцією відповідають критеріям необхідності, обґрунтованості і спрямовані на досягнення конкретних цілей забезпечення національної безпеки та стабільності, а окрім того, є обмеженими в часі та області їх застосування.

Таким чином, зазначений тимчасовий відступ від зобов'язань за міжнародними договорами є цілком виправданим як здійснений у виняткових обставинах і виходячи з необхідності збереження життя та безпеки нації, а вказані заходи не порушують основні принципи міжнародного права та відповідають Конституції України.

Відступ від деяких зобов'язань за Конвенцією є звичайним в умовах, коли держава об'єктивно не може гарантувати певне коло гарантій і прав. Враховуючи викладене, позиція Уряду, доведена до відома Ради Європи, вбачається обґрунтованою та такою, що відповідає реальним обставинам воєнного стану.

08.05.2024

Голова та Рада
Комітету з конституційного права,
адміністративного права та прав людини
Асоціації правників України

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO **AVELLUM**

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

ПАРТНЕРИ

